

Endemol toont educatieve rol op het IDFA

"Soaps zijn belangrijker

Tijdens de afgelopen editie van het IDFA ging de documentaire *Poor Consuela Conquers the World* van Peter Friedman in première. Gevolgd door een Q&A en een seminar dat het Center for Media & Health (CFMH) organiseerde in samenwerking met Endemol. Broadcast Magazine was te gast bij deze boeiende middag met interessante conclusies...

☞ Joke Sitsen ☞ Endemol

Voorafgaand aan de documentaire richt maker Peter Friedman zich kort tot de zaal met een bijzondere mededeling. "Dit is mijn laatste IDFA. Na dertig jaar documentaires maken ben ik erachter gekomen dat dit zinloos is. Soaps zijn zoveel nuttiger als je sociale verandering wilt bewerkstelligen." Als schuldige wijst hij de Mexicaanse tv-maker Miguel Sabido aan, een van de hoofdpersonen in zijn documentaire. Hij zal later ook zal aanschuiven bij de aansluitende Q&A-sessie.

In de documentaire zien we dat Sabido al veertig jaar gespecialiseerd is in het maken van soaps met een educatieve boodschap. In elk van zijn telenovella's laat hij zijn personages als rolmodel fungeren voor de kijkers. Zo behandelt

hij onderwerpen als huiselijk geweld, geboortebepierking, alcoholisme en HIV. Sabido heeft naar eigen zeggen onder meer voor elkaar gekregen dat het aantal geboortes in Mexico drastisch is afgenomen. In *Poor Consuela* komt nog een aantal andere tv-makers aan het woord die op diverse plekken in de wereld 'educatief entertainment' maken in de vorm van soaps. Duidelijk is dat de soap als massamedium in de Afrikaanse, Aziatische en Zuid-Amerikaanse landen grote invloed heeft op de bevolking.

Dom doosje

Na afloop van de film volgt een Q&A, geleid door Daphne Bunschoek. Het panel dat hiervoor op het podium plaatsneemt, bestaat uit Friedman, eregast Miguel Sabido, Martine Bouman (wetenschappelijk directeur van het Center for Media & Health) en Kennard Bos (creative producer drama van Endemol Nederland). Sabido, nagenoeg doof, is duidelijk een man met een missie. Eenmaal aan het woord is hij, evenals Friedman, niet te stuiten. Hij onderstreept andermaal de

"Juist omdat educatie niet het doel is, voelt de westerse kijker het niet als opgelegd"

Daphne Bunschoek presenteert de Q&A met onder meer de praatgrage Friedman

dan documentaires"

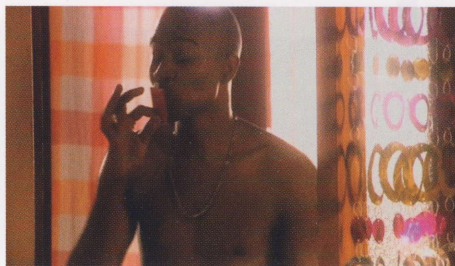
invloed van soaps op het publiek. "Televisie is geen dom doosje waar vermaak uitkomt, of een droomfabriek. Het is de grote leraar van de maatschappij." Sinds het succes van zijn telenovella's en de zichtbaar positieve invloed op de bevolking, heeft hij inmiddels overheidssubsidie weten te bemachtigen voor zijn volgende project. Sabido's wens is dat overheden overall te wereld inzien dat ze de bevolking door het gebruik van soaps verder kunnen helpen.

Bouman brengt in dat de problematiek in westerse landen anders benaderd moet worden, meer individueel. Hier is bijvoorbeeld pesten en duurzaamheid onderwerp, eerder dan huiselijk geweld. Kennard Bos, die jaren lang in het schrijfteam van *Goede Tijden Slechte Tijden* zat, licht toe dat *GTST* nooit expres educatief verantwoorde verhaallijnen maakt. "Voor de makers staat het verhaal voorop. Entertainment staat op 1 bij het maken van *GTST*. Soms kan daar iets educatiefs in vervlochten zijn, zodat 'per ongeluk' een bood-

Andere tijden

Remko Kobus, producent bij Endemol, noemt een belangrijke ontwikkeling in de afgelopen tien jaar de opkomst van de social media, waardoor meer communicatie met het publiek mogelijk is. "Hierdoor is duidelijker zichtbaar wat de invloed van tv-programma's is, bijvoorbeeld door wat de kijkers er over twitteren." Hij laat van een aantal voorbeelden zien van educatie-entertainment in Endemol-programma's. De scènes die de revue passeren, zijn afkomstig uit *GTST*, *Costa!* en *Ki Bo Ke Men*. Uit *GTST* zien we onder meer de zoen van Bilal (homoseksuele moslim) en Lucas en Nuran die haar hoofddoek afdoet voor Rik. In *Costa* zien we Bjorn

"Een onderwerp als gehoor-schade is nog altijd minder sexy dan bijvoorbeeld *safe sex*"

Bjorn heeft een condoom gevonden.

Nuran doet haar hoofddoek af voor Rik.

De fameuze homozen van Bilal en Lucas

schap wordt overgebracht; zoals bijvoorbeeld met de homoverhaallijn." Friedman voegt hieraan toe dat het daarom effectief is. "Juist omdat educatie niet het doel is, voelt de westerse kijker het niet als opgelegd." Tijdens het seminar 'Storytelling for social change' praat Bouman verder over entertainment-educatie. Haar organisatie, CfMH, werkt op dat gebied al een aantal jaren samen met Endemol Nederland. Het CfMH doet veelvuldig onderzoek naar gedragsverandering bij kijkers, als gevolg van verhaallijnen in dramaserieën. De partijen ontwikkelden samen onder meer de online soap *Sound*, over de schadelijke gevolgen van harde muziek op het gehoor van jongeren. De soap was onderdeel van de campagne van het CfMH tegen gehoorschade. Bouman: "Dat is een onderwerp dat jongeren normaal gesproken niet erg interesseert, maar door het in een soap te verpakken kwam het wel bij de doelgroep aan." Hierbij was educatie een daadwerkelijk doel van de productie, bij *GTST* of *Costa!* beperkt de rol van het CfMH zich tot het onderzoeken van de educatieve effecten die bepaalde verhaallijnen 'per ongeluk' bereiken.

tijdens een vrije partij opspringen en als een dulle opzoek gaan naar een condoom. *Ki Bo Ke Men*, een soap die Endemol ontwikkelde voor Curaçao, laat een scène zien waarin een tienermeisje aan haar loverboy-vriendje vertelt dat ze zwanger is. Kobus benadrukt nog eens dat de schrijvers de dramatische impact van een verhaal altijd voor laten gaan. Het opvoedkundig element is voor hen wel een mooie bijkomstigheid.

In navolging van Sabido's idee van de soap als middel voor sociale verandering, zou Bouman graag vaker educatieve soaps willen ontwikkelen. Zij zou het liefst zien dat entertainment-educatieprogramma's een gevestigd genre werden, net zoals comedy, zodat som-

mige scriptschrijvers zich daar volledig op kunnen toelagen. De vraag blijft echter of het effect even groot is bij een vooropgezet entertainment-educatieprogramma, als bij een programma dat een onbedoeld educatieve elementen bevat. Het CfMH werkt al wel samen met soapschrijvers, maar kan hen niet dwingen om bepaalde onderwerpen te behandelen. Uiteraard kunnen ze wel ideeën voor een verhaallijn aandragen. Maar, onderstreept Kobus nog eens, de dynamiek tussen de karakters blijft voor hen het belangrijkste. "Een schrijver schrijft over waar hij wat van weet, iets dat dicht bij hem of haar staat, dan blijft het geloofwaardig. En een onderwerp als gehoorschade is nog altijd minder sexy dan bijvoorbeeld *safe sex*." ■